

Β'.

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΕΙΣ ΤΑ ΚΑΤΣΑΝΟΧΩΡΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ

(13 ΙΟΥΛ. - 12 ΑΥΓ. 1961)

ΥΠΟ ΔΗΜΗΤΡ. Β. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Εἰς ἀπόστασιν μιᾶς καὶ ἡμισείας ὥρας δι' αὐτοκινήτου νοτιῶς τῶν Ἰωαννίνων ἐπὶ τῶν βορείων ἀντερεισμάτων τοῦ ὄρους Ξηροβούνι κείνται τὰ Κατσανοχώρια¹: Ἀετορράχη², Ἑλληνικὸν (πρώην Λοζέτσι), Κορῦτιανη, Κωστήτσι, Καλέντζι, Πλέσια³, Πάτερον, Πηγάδια (πρώην Βαλτσιώρα), Νίστορα καὶ Φορτόσι μὲ πληθυσμὸν ἐκ 2.400 περίπου κατοίκων, προσωνυμουμένων διὰ τοῦ ἐθνικοῦ ὀνόματος «Κατσάνοι»⁴.

Εἰς τὰς μικρὰς καὶ ἀνύδρους κατὰ τὸ πλεῖστον κοιλάδας τῆς περιοχῆς, σχηματιζομένης μεταξὺ τῶν βουνῶν, καὶ εἰς τὰς κλιτῦς τῶν ὀρέων καλλιεργοῦνται ὀλίγα δημητριακὰ καὶ κηπευτικὰ εἶδη, τὰ ὁποῖα δὲν ἐπαρκοῦν οὔτε διὰ τὴν ἐντοπιάν κατανάλωσιν. Ἡ οἰκονομία τῶν χωρίων τούτων στηρίζεται κυρίως εἰς τὴν οἰκίστον κτηνοτροφίαν, εἰς τὰς ἀποδοχὰς σημαντικοῦ ἀριθμοῦ κρατικῶν ὑπαλλήλων, ἐκεῖθεν καταγομένων, καὶ εἰς τὰ ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ χρηματικὰ ἐμβάσματα. Πλησιέστερον οἰκονομικὸν κέντρον μετὰ τοῦ ὁποίου εὐρίσκονται εἰς καθημερινὴν ἐπικοινωνίαν οἱ Κατσάνοι εἶναι τὰ Ἰωάννινα.

¹ Βλ. περιγραφὴν καὶ περὶ τῆς ἱστορίας αὐτῶν εἰς Ἰ. Λαμπρίδου, Ἠπειρωτικὰ μελετήματα, τεύχ. Δ' Μαλακασιακά, μέρ. Α', Ἀθήναι 1888.

² Μὲ τὸ ὄνομα τοῦτο ὀνομάζονται οἱ συνοικισμοὶ Λάζαινα καὶ Κοτόρτσι, ὀλίγον ἀπέχοντες ἀλλήλων.

³ Ἡ ἐπίσημος ὀρθογραφία τῆς λέξεως εἶναι Πλαίσια. Τὸ ἔτυμον τοῦ τοπωνυμίου ἀνάγει ὁ Κ. Δ. Μέρτζιος (Ἠπειρ. Χρον., ἔτ. 9 (1934), σ. 197) εἰς τὴν ρουμανικὴν λέξιν *plez*, ἣ ὁποία, λέγει, σημαίνει τὸν φαλακρόν. Ἐκ τοῦ χωρίου τούτου λέγεται ὅτι κατήγετο ἡ οἰκογένεια τοῦ διεθνῶς γνωστοῦ ποιητοῦ Ἰωάννου Παπαδιαμαντοπούλου (*Jean Moréas*). Βλ. τὸ ἄρθρον τοῦ Ἀγγ. Παπακόστα, «Ἰωάννης Παπαδιαμαντόπουλος». Ἐφημ. «Καθημερινή», 21 Ὀκτωβρ. 1962, ἀριθ. φ. 15383, ἔνθα καὶ βιβλιογραφία.

⁴ Περὶ τῆς προελεύσεως τοῦ ὀνόματος τῶν «Κατσάνων» καὶ τοῦ τοπωνυμίου «Κατσανοχώρια» βλ. Π. Ἀραβαντινοῦ, Χρονογραφία τῆς Ἠπείρου, τόμ. 2 (1857), σ. 77, *P. Tsilef* ἐν *Bulletin du Musée d' Ethnogr. de Sophia*, 1 (1929), σ. 49, Δ. Ἰ. Γεωργακά, Περὶ τῆς καταγωγῆς τῶν Σαρακατσαναίων καὶ τοῦ ὀνόματος αὐτῶν (Ἀρχ. Θρηκ. Λαογρ. καὶ Γλωσσ. Θεσσαυροῦ, τόμ. 12 (1945/46), σ. 124 κ.ἐξ.), Β. Παπαγεωργίου ἐν Ἠπειρ. Ἐστ., ἔτ. 2 (1953), σ. 211 καὶ Ἀγγλικῆς Χατζημιχάλη, Σαρακατσάνοι, τόμ. Α', μέρ. Α', Ἀθήναι 1957, σ. 58'.

Τὰ Κατσανοχώρια, ὡς καὶ τὰ χωρία τοῦ Ζαγορίου, κατὰ παλαιότερους χρόνους, λόγῳ ἀποδημίας τῶν κατοίκων των, ἀνεπτύχθησαν καὶ προώδευσαν ¹ ἐνωρίτερον ἄλλων χωρίων τῆς Ἡπείρου. Οἱ Κατσανοὶ ἀπεδήμουν κυρίως χάριν ἐμπορίας εἰς τὴν Ἀκαρνανίαν καὶ ἰδίως εἰς τὰς παραθαλασσίους αὐτῆς πόλεις Ἀμφιλοχίαν, Ζαβέρδαν, Βόνιτσαν, Μύτικαν καὶ Ἀστακόν, ὅπου μάλιστα πολλοὶ οἰκογένειαι τούτων μονίμως κατόκησαν, ὡς καὶ ἀλλαγῆς τῆς Ἑλλάδος. Σήμερον εὐρίσκονται εἰς παρακμήν. Τοὺς Κατσανοὺς, διακρινομένους διὰ τὸ ἐμπορικὸν καὶ ἀποταμιευτικὸν των πνεῦμα, οἱ κάτοικοι τῆς λοιπῆς Ἡπείρου ἀποκαλοῦν σκωπτικῶς «Ἐβραίους». Διὰ δὲ τὴν πνευματικὴν των εὐστροφίαν λέγουν τὴν εὐτράπελον παροιμίαν: «Οἱ Κατσανοὶ ἐγέλασαν τὸν διάβολο καὶ τὸν ἔβαλαν στὸ κολοκύνθι»².

Ἐκ τῶν Κατσανοχωρίων τὰ πολυανθρωπότερα νῦν εἶναι τὸ Ἑλληνικὸν (πρῶην Λοζέτσι) καὶ τὸ Καλέντζι.

Ἡ μέχρι τοῦδε γνωστὴ ἐκ Κατσανοχωρίων ἀπὸ δημοσιεύματα ἢ χειρόγραφα λαογραφικὴ ὕλη συνίστατο: α) εἰς μελέτας τοῦ Κ. Δ. Στεργιοπούλου καὶ τοῦ Κ. Δ. Μέρτζιου, ἀφορώσας εἰς τὴν μαντικὴν καὶ τὰ ἠπειρωτικὰ τοπωνύμια, καὶ β) εἰς χειρογράφους τινὰς συλλογὰς ἀποκειμένας εἰς τὸ Λαογραφικὸν Ἀρχεῖον τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν³.

¹ Ἐπὶ τουρκοκρατίας ὅλα τὰ Κατσανοχώρια εἶχον σχολεῖα ὑπὸ κληροδοτημάτων κυρίως συντηρούμενα. Βλ. πλείονα ἐν Ἰ. Λαμπρόδου, ἔνθ' ἄν.

² Βλ. Χρ. Ἰ. Σούλην, ἐν Μεγ. Ἑλλην. Ἐγκυκλ., τ. 14 (1930), σ. 131.

³ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ:

1. Κ. Δ. Στεργιοπούλου, Ἡπειρωτικαὶ μαντεῖαι, Ἡπειρ. Χρον., ἔτ. 7 (1932), σ. 173-212. [Ἐνταῦθα δημοσιεύονται σποραδῆν καὶ μαντικαὶ τινες συνήθειαι ἐκ τοῦ χωρίου Πάτερον].

2. Τοῦ αὐτοῦ, Συμβολὴ εἰς τὴν ἔρευναν τῶν ἠπειρωτικῶν τοπωνυμίων. Ἐνθ' ἄν., ἔτ. 8 (1933), σ. 99-140. [Ἐν σελ. 99, 100, 102-104, 104-106, 111-118, 129, 129-131, 131-136 γίνεται λόγος περὶ τῶν τοπωνυμίων Ἀετορράχη, Καλέντζι, Κορούτιανη, Κωστήτσι, Πηγάδια, Πλέσια καὶ Φορτόσι].

3. Κ. Δ. Μέρτζιος, Συμβολὴ εἰς τὴν ἐρμηνεῖαν τῶν ξενικῶν ἠπειρωτικῶν τοπωνυμίων. Ἐνθ' ἄν., ἔτ. 9 (1934), σ. 182-203. [Ἐν σελ. 189, 191, 192-194, 197, 197-198, 198-199 ἐξετάζονται τὰ τοπωνύμια Ἀετορράχη, Κορούτιανη, Κωστήτσι, Πηγάδια, Πλέσια, Φορτόσι].

4. Λαογραφικὸν Ἀρχεῖον (ἐφεξῆς Λ.Α.) ἀρ. 1422 (Συλλ. Μαρίας Λιουδάκη παρὰ Ἡπειρωτικῶν γυναικῶν ἐγκατεστημένων ἐν Ἀθήναις, 1940, σχ. 8ον, σελ. 400). Ἐν σελ. 152-400 περιλαμβάνεται λαογραφικὴ ὕλη ἐκ Λοζετσίου (νῦν Ἑλληνικοῦ), καταγραφεῖσα ἀπὸ στόματος τῶν ἀδελφῶν Ἑλένης Γκρέστα, ἐτῶν 52, καὶ Παρασκευῆς Παπᾶ, ἐτῶν 49. [Ἡ ὕλη αὕτη περιέχει ἄσματα 123, παιδικὰ ἄσματα 13, αἰνίγματα 7, παροιμίας 46, ἀράς 18, εὐχὰς 8, παιδιὰς 9 καὶ ποικίλας εἰδήσεις περὶ παιδίου, γάμου, τελευτῆς, λαϊκοῦ δικαίου, δημόδους ἰατρικῆς, μαντικῆς καὶ λαϊκῆς λατρείας].

5. Λ.Α. ἀρ. 1432 (Συλλ. Μαρίας Λιουδάκη παρὰ Ἡπειρωτικῶν γυναικῶν, ἐγκατεστημένων

Παρά τὸν σχετικὸν πλοῦτον καὶ τὴν ἀξίαν τῆς ἐν λόγῳ ὕλης ἐκρίθη σκόπιμος ἢ ὀλοκλήρωσις — κατὰ τὸ δυνατόν — τῆς εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην λαογραφικῆς ἐρευνῆς. Πρὸς τοῦτο ἐνηργήθη ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου κατ' ἐντολὴν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν (ἀριθ. ἀποφ. 42391/10.6.61) μηνιαία ἀποστολή, ἣτις καὶ ἐπραγματοποιήθη δι' ἐμοῦ ἀπὸ τῆς 13 Ἰουλίου - 12 Αὐγούστου. Κέντρα τῆς λαογραφικῆς ἐργασίας ταύτης ὑπῆρξαν κυρίως τὰ χωρία Καλέντζι, Πλέσια, Κορύτιανη καὶ Ἑλληνικὸν (πρῶην Λοζέτσι).

Συνελέχθη ποικίλη λαογραφικὴ ὕλη, ἣτις κατεγράφη εἰς 512 σελίδας, σχήματος 8ου μεγάλου, καὶ κατετέθη ἐν χειρογράφῳ εἰς τὸ Λαογραφικὸν Ἀρχεῖον ὑπ' αὐτῆς ἀριθ. 2382¹.

ἐν Ἀθήναις, 1940, σχ. 8ον, σελ. 400). [Παρά τῶν ἰδίων ὡς ἄνω γυναικῶν ἢ συλλογεὺς κατέγραψε ποικίλην λαογραφικὴν ὕλην, ἥτοι ἄσματα 47, παιδικὰ ἄσματα 5, παραμύθια 1, δίστιχα 30, παροιμίας 131, ἀρᾶς 31, εὐχὰς τινάς, ὄρκους καὶ εἰδήσεις σχετικὰς πρὸς τὸν γάμον, τὴν κοινωνικὴν ὀργάνωσιν, τὴν λαϊκὴν λατρείαν, τὴν μαγειρίαν, τὸν γεωργικὸν βίον, τὴν μετεωρολογίαν, τὴν τελευτήν καὶ περὶ οἴκου καὶ τροφῶν].

6. Λ.Α. ἀρ. 1828 (Συλλ. Β. Κανδύλη, Λαογραφικὸν ὕλικὸν ἐκ τῆς Κοινότητος «Ἑλληνικὸν Ἰωαννίνων», 1953, σχ. 8ον, σελ. 20). [Σύντομοι εἰδήσεις ἀναφερόμεναι εἰς τὰς μαγικὰς καὶ δεισιδαίμονας συνηθείας, τὴν μαντικὴν, τὸν γάμον καὶ τὴν λαϊκὴν λατρείαν].

7. Λ.Α. ἀρ. 1830 (Ἠλία Κολιογιάννη, Τραγούδια τοῦ Πάσχα καὶ παροιμίαι ἐν Καλεντζίῳ Ἰωαννίνων, 1953, σχ. 4ον, σελ. 41). [Ἄσματα 27, παροιμίαι 146].

8. Λ.Α. ἀρ. 1837 (Ἀριστ. Ζήση, Λαογραφικὰ στοιχεῖα ἐκ τῆς περιοχῆς Κατσανοχωριῶν Ἰωαννίνων, 1953, σχ. 8ον, σελ. 18). [Εἰδήσεις ἐκ τοῦ χωρίου Φορτόσι περὶ κοινωνικῆς ὀργάνωσεως, γάμου καὶ τελευτῆς].

9. Λ.Α. ἀρ. 1909 (Κ. Φράγγου, Λαογραφικαὶ σημειώσεις ἐκ τοῦ χωρίου Νίστορα, 1953, σχ. 4ον, σελ. 77). [Περὶ κοινωνικῆς ὀργάνωσεως, λαϊκοῦ δικαίου, γεννήσεως, γάμου, τελευτῆς, μαγικῶν καὶ δεισιδαιμόνων συνηθειῶν, μαντικῆς, ἀστρολογίας, μετεωρολογίας, δημόδους λατρικῆς καὶ λαϊκῆς λατρείας].

10. Λ.Α. ἀρ. 1913 (Κων/τίνου Κατσάρη, Λαογραφικαὶ σημειώσεις ἐκ Καλεντζίου Ἰωαννίνων, 1953, σχ. 4ον, σελ. 92). [Ζητήματα κοινωνικῆς ὀργάνωσεως, λαϊκοῦ δικαίου, παιδίου, γάμου, τελευτῆς, μαγικῶν καὶ δεισιδαιμόνων συνηθειῶν, μαντικῆς, δημόδους λατρικῆς καὶ λαϊκῆς λατρείας].

11. Λ.Α. ἀρ. 2315 (Κ. Φίλιου, «Τὸ Καλέντζι». Λαογραφικὴ μελέτη, 1959, σχ. 4ον, σελ. 240). [Ἄσματα 192 καὶ εἰδήσεις λαϊκῆς λατρείας, παιδίου, κοινωνικῆς ὀργάνωσεως καὶ τελευτῆς].

Εἰς ταῦτα πρέπει νὰ προστεθῆ καὶ ἡ «Συλλογὴ λαογραφικοῦ ὕλικου» ἐκ τῶν χωριῶν Ἀετορράχης καὶ Φορτοσίου, ἀποσταλεῖσα ὑπὸ Χ. Χριστογιώργου εἰς διαγωνισμὸν συλλογῆς λαογραφικῆς ὕλης (εἰς μνήμην Γ. Ἀναγνωστοπούλου), προκηρυχθέντα ὑπὸ τῶν « Ἡ π ε ρ ω τ. Χ ρ ο ν ι κ ῶ ν ». Τὴν συλλογὴν ταύτην, τὴν ὁποίαν δὲν εἶδον, κρίνει ὁ Στίλπ. Π. Κυριακίδης εἰς τὰ «Ἡπειρ. Χρονικά», ἔτ. 12 (1937), σ. 306.

¹ Εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἀποστολῆς μου ταύτης συνέβαλεν ὁ ἐκ Καλεντζίου δημοδιδάσκαλος κ. Κ. Φίλιος, τὸν ὁποῖον θερμῶς εὐχαριστῶ καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης.

Ἡ ὕλη αὕτη περιλαμβάνει: ἄσματα 163, παιδικὰ ἄσματα 17, παραδόσεις 38, παραμύθια καὶ εὐτραπέλους διηγήσεις 16, αἰνίγματα 66, παροιμίας 149, καθαρογλωσσήματα 3, περιπαίγματα χωρίων 2, ἐμφῶδες 2, ἀράς 11, παιδιὰς 8 καὶ εἰδήσεις, ἀναφερομένας εἰς τὴν λαϊκὴν οἰκίαν, τὴν ἐνδυμασίαν, τὰς τροφάς, τοὺς βίους, τὴν κοινωνικὴν ὀργάνωσιν, τὸ λαϊκὸν δίκαιον, τὸ παιδίον, τὸν γάμον, τὴν τελευτήν, τὰς μαγικὰς καὶ δεισιδαίμονας συνηθείας, τὴν ἀστρολογίαν, τὴν μετεωρολογίαν, τὴν δημόδιον ἰατρικὴν καὶ τὴν λαϊκὴν λατρείαν. Πρὸς τούτους ἐγένετο καὶ ἠχογράφησις διὰ τοῦ μαγνητοφώνου τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφικῆς Ἑταιρείας τῆς μουσικῆς 66 ἄσματων ἐπὶ 4 ταινιῶν.

Ἐκ τῆς γενικῆς ἐπισκοπῆσεως τῆς συλλεχθείσης ὕλης ταύτης εἰς τὸν κατὰ παράδοσιν ἐνταῦθα λαϊκὸν πολιτισμὸν, παρὰ τὰ κοινὰ στοιχεῖα του μὲ τὸν λαϊκὸν βίον τῶν λοιπῶν ἠπειρωτικῶν περιοχῶν, παρατηρεῖ τις ἔτι καὶ μορφὰς αὐτοῦ τοπικὰς, συνδεομένας μὲ τὴν ἱστορίαν τοῦ τόπου καὶ τὰς εἰδικὰς συνθήκας τοῦ βίου.

Ἐκ τῶν συλλεχθέντων ἄσματων σημαντικὸς σχετικῶς ἀριθμὸς εἶναι τὰ ἀκριτικά, ὡς π.χ. τὰ ἄσματα: «τῶν υἱῶν τοῦ Ἀνδρονίκου καταποθέντων ὑπὸ στοιχειοῦ», «ὁ Διγενὴς ἀκάλεστος στὸ γάμο», «τῆς ἀντρειωμένης λυγερῆς», «τοῦ μικροῦ Βλαχόπουλου» κ.ἄ. Ταῦτα ἄδονται ὁμοφωνικῶς καὶ χορεύονται εἰσέτι ὑπὸ τῶν Κατσάνων κυρίως κατὰ τὴν τριήμερον εορτὴν τοῦ Πάσχα ἄνευ μουσικῶν ὀργάνων εἰς τὸ μεσοχώρι ἢ εἰς τὸν περίβολον τῶν ἐκκλησιῶν τῶν χωρίων. Ἀξιοσημεῖωτον δὲ εἶναι ὅτι ταῦτα γνωρίζουν καὶ ἄδουν οὐ μόνον οἱ ἠλικιωμένοι, ἀλλὰ καὶ οἱ νεώτεροι τὴν ἡλικίαν ἄνδρες καὶ γυναῖκες.

Ἐκ τῶν παραλογῶν εἰς ὅλα τὰ Κατσανοχώρια εἶναι λίαν διαδεδομένα αἱ ἐξῆς: «τοῦ Μανριανοῦ καὶ τῆς ἀδελφῆς του», «τῆς συζύγου βοσκοῦ», «τοῦ γεφυριοῦ τῆς Ἄρτας», «τῆς μητρὸς φονίσσης», «τῶν ἀγαπημένων ἀδελφῶν καὶ τῆς ἀπίστου συζύγου», «τοῦ νεκροῦ ἀδελφοῦ» κ.ἄ. Τὰ ἄσματα ταῦτα ἄδονται, ὡς καὶ τὰ ἀκριτικά, ὁμοφωνικῶς ἰδίᾳ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν γεωργικῶν ἐργασιῶν, τὸν «σκάλον» (σκάλισμα τοῦ ἀραβοσίτου) καὶ τὰ «νυχτέρια», ὁπότε γίνεται τὸ ξεφύλλισμα τούτου ὁμαδικῶς εἰς τὰς οἰκίας τῶν χωρίων.

Τοπικὸν χρῶμα ἔχουν, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, τὰ ἀγροτικά ἄσματα «τοῦ Λαζάρου». Ταῦτα ἄδονται ὑπὸ ομάδων παιδῶν περιερχομένων τὰς οἰκίας κατὰ τὸ Σάββατον τοῦ Ἁγίου Λαζάρου καὶ κροτούντων κώδωνας. Συμφώνως πρὸς τὸ ἔθιμον οὗτοι λαμβάνουν ὡς ἀμοιβὴν αὐγά, ξηρούς καρπούς καὶ ἄλλα «καλούδια»¹.

¹ Τὸ ἀνάλογον ἔθιμον εἰς ἄλλας περιοχὰς τῆς Ἠπείρου βλ. εἰς τὰ δημοσιεύματα: Κ. Διαιμάντη, Τὰ τραγούδια τοῦ Λαζάρου στὴ Νησιόστα τῶν Τζουμέρκων, Αἰξωνή, ἔτ. Α'-Β' (1950/51), σ. 137-143, Δ. Β. Οἰκονομίδου, Λαογραφικὴ ἀποστολὴ εἰς τὰ χωρία τῆς περὶ ἑπταρ-

Τὰ τυποποιημένα μοιρολόγια ἔνταῦθα εἶναι ὀλιγώτερα ἐν συγκρίσει π.χ. πρὸς τὰ πολυάριθμα τῶν Πραμάντων¹ καὶ τῶν Χουλιανοχωρίων, ἀλλὰ δὲν ὑστεροῦν εἰς ποιητικὸν κάλλος ἐκείνων.

Ἴδια τοπικὰ χαρακτηριστικὰ παρατηρεῖ τις εἰς τὸν χορὸν καὶ τὸ ἄσμα ὑπὸ τὸ ὄνομα «Καγκελλάρης», οὗτινος παραθέτω τὴν μουσικὴν καὶ τὸ κείμενον κατὰ τὰς παραλλαγὰς ἐκ Καλεντζίου καὶ Ἑλληνικοῦ² μὲ μουσικὴν καταγραφὴν τοῦ κ. Σπ. Περιστέρη.

Α'. (Καλεντζίου)

(1) ~ 126-128

ΕΝΑΣ Τέ. τοια ν-ώ - - - ὦχ. Τέ. τοια ν-ώ - - -

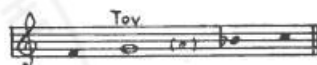
τέ. τοια ν-ώ - - - ραῆ - - - ταν ἔ - ψές, ΟΜΑΣ Τέ. τοια ν-ώ - - - ω-ι - - -

τέ. τοια ν-ώ - - - ω - - - Τέ. τοια ν-ώ - - - ραῆ - - - ταν ἔ - ψές,

ΕΝΑΣ Τέ. τοια ν-ώ - - - ραῆ - - - ταν ἔ - ψές, ———

τέ. τοια καὶ — πα - - - ρα. προ. ψές, ΟΜΑΣ Τέ. τοια ν-ώ - - - ραῆ - - -

ταν ἔ ψές ——— Τέ. τοια καὶ πα - - - ρα. προ. ψές.

χίας Μαλακασίου τῆς Ἠπείρου, Ἐπετηρ. τοῦ Λαογραφ. Ἀρχ., τόμ. 11-12 (1958/59), σ. 317, ἔνθα καὶ βιβλιογραφία.

¹ Βλ. Α. Β. Οἰκονομίδην, ἔνθ' ἀν., σ. 316-317. Βλ. καὶ Ν. Κοσμᾶ, Τὰ μοιρολόγια τῶν Πραμάντων, Ἑλληνικά, τ. 17 (1962), σ. 262-273 (=Λαογρ., τόμ. 19 (1960/61), σ. 366-378).

² Βλ. Α. Α. (Ε.Μ.Σ.) ἀρ. ταιν. 398Α1 (Καλέντζι), ἀρ. ταιν. 401Α4 (Ἑλληνικόν).

Β'. (Ἑλληνικοῦ)

ΟΜΑΣ ΓΥΝΑΙΚΩΝ Τέ. τοια ὦ - - - - - Τέ. τοια
 ὦ - - - - - Τέ. τοια ὦ - - - - - ραῆ - - - - - ταν ἔ - - - - - ψές,
 ΟΜΑΣ ΑΝΔΡΩΝ Τέ. τοια ὦ - - - - - Τέ. τοια ὦ - - - - -
 Τέ. τοια ὦ - - - - - ραῆ - - - - - ταν ἔ - - - - - ψές, Τέ. τοια ὦ. ραῆ -
 ταν ἔ - - - - - ψές, Τέ. τοια καὶ πα - - - - - ρα. προ. ψές,
 ΑΝΔΡΑΣ Τέ. τοια ὦ - - - - - ραῆ - - - - - ταν ἔ - - - - - ψές,
 Τέ. τοια καὶ πα - - - - - ρα. προ. - - - - - ψές.

Τον.

Τέτοιαν ὥρα ἦταν ἔψες,
 τέτοια καὶ παραπροψές,
 σὸ χορό, πὸν χόρευαν
 ὄλ' ἀγόρια καὶ ξανθά,
 5 ν-ὄλ' ἀγόρια καὶ ξανθά
 καὶ κορίτ' ἀπάρθυνα.
 Μέσ' στή μέση σὸ χορὸ
 κάθονταν χρυσὸς αἰτὸς (δὶς)
 καὶ τροχάει τὰ νύχια του,
 10 τὰ νυχοποδαράκια του.
 Στὸ χορὸ, πὸν χόρευαν

ὄλ' ἀγόρες καὶ ξανθές (δὶς)
 καὶ κορίτ' ἀπάρθυνα,
 κ' εἶχαν κόκκινες ποδιές,
 15 κόκκινες καὶ παρδαλές,
 μία δὲν εἶχε ποδιά,
 δὲν τὴν πιάνουν σὸ χορὸ (δὶς)
 φεύγ', πάει σὸ σπίτι της. (δὶς)
 Πέρασε πραγματευτής, (τρὶς)
 20 πῆρε καὶ αὐτὴ ποδιά·
 σὸ χορὸ κατέβηκε, (δὶς)
 σὸ καγκέλλι πιάστηκε. (δὶς)

- Σὰν τὴν εἶδ' ὁ βόβοντας,
θερμασιῆς τὸν ἔπιασαν, (τρις)
25 ζάλες τὸν ἐκούνησαν.
— Ποῦ εἶστε, παλληκάρια μου ; (δις)
Γλήγορα γλυκὸ κρασί
καὶ μονοδοσὰ ρακή,
νὰ κεράσω τὸ χοροῦ,
30 δλους ἀπὸ δυὸ ἄπο δυὸ
καὶ τὴν κόρη π' ἀγαπῶ.
Καγκελλάρη τοῦ χοροῦ,
σύ, ποὺ σέρνεις τὸ χορό, (δις)
κάνε κύκλες τὸ χορό, (δις)
35 κάνε διπλοκάκελλα, (δις)
διπλοκαγκελλίσματα.
Καγκελλάρη τοῦ χοροῦ,
σύ, ποὺ σέρνεις τὸ χορό, (δις)
σὰν κλωνὶ βασιλικό, (δις)
40 τραύα, σάσε τὸ χορό, (δις)
εἶμαι ξένος καὶ θὰ ἰδῶ
καὶ θὰ πάω νὰ ἴμολογῶ κτλ.¹

Τὸ πολύστιχον τοῦτο ἄσμα ἄδεται ὁμοφωνικῶς καὶ χορεύεται «στὰ δύο» τὴν Τρίτην τῆς Λαμπρῆς. «Πιανόμεστε σ' αὐτὸν τὸ χορὸ γιὰ νὰ εἴμεστε καὶ τὸν ἄλλο χρόνον. Τό'χομε γιὰ καλὸ» μοῦ ἔλεγαν. «Φέρομε, ζώνομε μὲ τὸ χορὸ τὴν ἑκ-

Εἰκ. 1. Ὁ χορὸς «Καγκελλάρης» ἐν Καλεντζῖω κατὰ τὸ Πάσχα.

κλησία κ' ἔπειτα στὸ προαύλιο κάνομε τὰ καγκέλλια ἢ κύκλες». Ὁ «καγκελλάρης» ἐπιχωριάζει καὶ εἰς τοὺς Χουλιαράδες, τὸ Μιχαλίτσι, τὰ Πράμαντα καὶ ἄλλα ὄρεινὰ χωριά τῆς Ἡπείρου, ἰδίᾳ τῆς περιοχῆς τῶν Τζουμέρκων².

¹ Βλ. Λ.Α. ἀριθ. 2382, σ. 415-418. Πρβλ. καὶ ἄλλην παραλλαγὴν, αὐτόθι, σ. 195-197. Ἡ παραλλαγὴ ἐξ Ἑλληνικοῦ, σ. 509-510.

² Βλ. Κ. Διαμάντη, Τὸ πανηγύρι τῆς Ἁγ. Παρασκευῆς στὰ Τζουμέρκα μὲ τὸ χορὸ «καγκελάρι», Αἰξωνή, τόμ. Γ' (1953), σ. 63-71. Δ. Β. Οἰκονομίδου, ἔνθ' ἄν., σ. 318: Βλ. καὶ Λ.Α. ἀριθ. 2375, σ. 1-24. (Συλλ. Γ. Κολιοῦ, Παπαδάτες Πρεβέζης, 1960).

Ἐκ τῶν λαϊκῶν διηγήσεων ἰδιαιτέραν διάδοσιν παρατηρεῖ τις εἰς τὰς παραδόσεις, τὰς ἀναφερομένας εἰς «στοιχειωμένους τόπους», εἰς τοὺς ὁποίους κατὰ τὴν πίστιν τοῦ λαοῦ «βγαίνουν ἡσκιώματα», εἰς τὸν «οἰκουρὸν ὄφιν», εἰς «τὶς Καλότυχες» (Νεραίδες), τοὺς «θησαυρούς», τὸν «Διάβολον» καὶ τοὺς «Ἁγίους». Χαρακτηριστικαὶ τῆς τελευταίας κατηγορίας εἶναι αἱ περὶ τοῦ Ἁγίου Χριστοφόρου καὶ τῆς Ἁγίας Μαύρας.

Ἄγιος Χριστόφορος «γυρίζ᾽ μὲ τὸ χαλάζ᾽ στὸν κόρφο. Ἄν δουλέψουμε τὴν ἡμέρα τ᾽, θὰ μᾶς πνίξῃ μὲ τὸ χαλάζ᾽»¹.

Τῆς Ἁγίας Μαύρας (8 Ὀκτωβρίου) «δὲν κάνομε χωράφ᾽, γιὰ πιστεύομε, διὰ θὰ πάθουμε ζημιὰ. Ἐνας πήγαινε γιὰ χωράφ᾽ τὸ Ἁγιομαύρας μὲ δυὸ μαῦρα βόιδα καὶ τοῦ εἶπ᾽ ὁ ἄλλος· τί, κάνεις χωράφ᾽ σήμερον τὸ Ἁγιομαύρας; Καὶ τοῦ εἶπε: —Ἐχω κ᾽ ἐγὼ μαῦρα βόιδα καὶ ψόφ᾽ σαν ἀμέσως τὰ βόιδα καὶ τὰ δυὸ κ᾽ ἔμ᾽νε μὲ τὴ β᾽ κέντρα στὸ χέρ᾽»².

Ἀπὸ τὰς καταγραφείσας ἐκτενεστέρας λαϊκᾶς διηγήσεις «ὁ ἐγγυητής» (σελ. 219-221 τοῦ χ)φ. μου) σχετίζεται πλήρως πρὸς ἀνάλογον διήγησιν ἀπαντῶσαν ἐν τῷ «Βιβλίῳ Ἱστορικῶ» τοῦ Δωροθέου³.

Ἐμμονὴν εἰς τὰς πατροπαραδότους συνηθείας, προλήψεις καὶ δεισιδαιμονίας παρατηρεῖ τις εἰς ὅλα τὰ Κατσανοχώρια παρὰ τὴν συχνὴν αὐτῶν ἐπικοινωνίαν μὲ τὰ Ἰωάννινα καὶ ἄλλα ἀστικά κέντρα τῆς Ἑλλάδος. Φορεῖς τῆς παραδόσεως εἶναι κυρίως αἱ γυναῖκες, αἱ ὁποῖαι σπανιώτατα ξενιτεύονται, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἄνδρας. Οὕτω π.χ. πρὸς θεραπείαν διαφόρων νόσων μεγίστη εἶναι ἐνταῦθα ἡ χρῆσις «μαντζουνιῶν», ἧτοι πρακτικῶν φαρμακευτικῶν συσκευασμάτων, διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν ὁποίων χρησιμοποιοῦνται ποικίλα βότανα, ὡς τὸ μητροχόρτ᾽ (πρὸς θεραπείαν τῆς μήτρας), σιρκοχόρτ᾽ (ἀρσενικοβότανο, διὰ τὴν γέννησιν ἀρρένων τέκνων), νευροχόρτ᾽, κοκκαλοχόρτ᾽, σκορπίδ᾽, στεροφοχόρτ᾽ (διὰ τὴν πρόκλησιν στειρώσεως), σουφροχόρτ᾽, γαλοχόρτ᾽, σπληνοχόρτ᾽, ἡμερη θρούμπη, γυόσμα, φιδοχόρτ᾽, λιλίτσες, ἀλίσφακο, ἀγριορίγανη κ.ἄ.

Ὅταν «σκαλίζ᾽» αἱ γυναῖκες «στὸ χωράφ᾽», ἀντὶ γιὰ «καλημέρα», ὁ διαβάτης ποὺ περνᾷε λέει: «καλῶς τὰ πολεμᾶς».

Ἐκ τῶν δεισιδαιμόνων συνηθειῶν τῶν σχετικῶν μὲ τὴν γέννησιν θεωρῶ σκόπιμον ν᾽ ἀναφέρω τὴν ἐξῆς: «Ἐπειδὴ, ὡς λέγουν, οἱ Καλότυχες βλέπτουν τὰ μικρὰ καὶ τὴν λεχῶνα», διὰ τοῦτο «βάζουν ἀπάνω τους θυμιάμα, ἀλάτι καὶ τραγόμαλλο

¹ Α. Α. ἀρ. 2382, σ. 269 (Συλλ. Δ. Β. Οἰκονομίδου, Κατσανοχώρια, 1961).

² Ἐνθ᾽ ἄν.

³ Βλ. Δ. Β. Οἰκονομίδου, ἐν Λαογρ., τόμ. 19 (1960/61), σ. 17-19, 49-50.

κ' ἕνα παλιοσάϋχο στή φωτιά νά μυρίζ'. "Ἐτσι δὲν πλησιάζουν οἱ Καλότυχες». Ἐκ δὲ τῶν μαγικῶν ἐνεργειῶν ἰδιαίτερος ἐνδιαφέρουσα εἶναι «ἡ μερμπερίτσα» (περπερούνα), γινομένη κατὰ τὴν 29ῆν Ἰουνίου πρὸς πρόκλησιν βροχῆς: «Στις 29 Ἰουνίου ὅλα τὰ παιδιά τοῦ χωριοῦ μαζεύονται ἄνωρς και κόβουνε γκούπερνα ἢ χελιδόνες (φυτὸν ἀναρριχώμενον μὲ ἄσπρα λουλούδια) και μ' αὐτὸ μπουμπουλώνουν (τυλίγουν) ἕνα π'δὶ και στοὺς ὄμους του και στο κεφάλ' στήνουν τρεῖς ρόκες ἀπὸ καλαμπόκι και τὸ λέγουν μερμπερίτσα. Πηγαίνουν ἀπὸ σπίτι σὲ σπίτι και τραγουδοῦν τὸ τραγούδ' :

Μερμπερίτσα περπατεῖ,
τὸ Θεὸ παρακαλεῖ,
γιὰ νὰ βρέξη μιὰ βροχή,
μιὰ βροχὴ βασιλική,
ὅ γιὰ νὰ γίνουν τὰ σιτάρια,
τὰ σιτάρια, τὰ κριθάρια,
τοῦ Θεοῦ τὰ παρασπόρια.
Κύριε ἐλέησον (τρὶς).

Ἡ νοικοκυρὰ βγαίνει στὴν πόρτα μ' ἕνα τσ'κάλι νερό (μαστραπὰ) και ρεντίζει τὴν μερμπερίτσα. Πολλὲς νοικοκυρὲς γιὰ νὰ γελάσουν ρίχνουν πολὺ νερό, ὅλο τὸ τσ'κάλι μὲ τὸ νερὸ κὶ δίν'ν στα π'διὰ λίγο βούτ'ρο, λίγ' αὐγά, τυρὶ πρέντζα (αὐτὸ πὸν βγαίνει ἀπὸ τὸ βράσιμο τοῦ βαρεμένου ξυνοῦ γάλατος), γκίτζα (πὸν γίνεται ἀπὸ τὸ βρασμένο τυρόγαλο). "Ἐτσι τὰ πιδιά μαζεύουν πολλὰ ἀπ' αὐτὰ και πηγαίνουν σ' ἕναν παχιὸ ἤσκιο, τὰ τηγανίζουν και τρώγουν. Πολλὲς φορὲς μεγαλύτεροι στὴν ἡλικία νέοι τοὺς περιμένουν σὲ ἀπόκεντρα μέρη και τοὺς τὰ παίρνουν. "Ἄν τύχη νὰ βρέξη τὴν ἡμέρ' αὐτή, ἢ χαρὰ τῶν παιδιῶν εἶναι μεγάλη»¹. Σημειωτέον ὅτι τὸ ἔθιμον τοῦτο ὀλίγον κατ' ὀλίγον τείνει νὰ ἐκλείψῃ.

Ἐκ τῶν λατρευτικῶν ἐθιμῶν σημειωτέα τὰ ἐξῆς:

1) Κατὰ τὴν παραμονὴν τῶν Χριστουγέννων καίουν εἰς τὴν ἐστίαν ἴδιον ξύλον, λεγόμενον «Κέδροσ». Αὐτὸ «τὸ βάζομε στὴ φωτιά γιὰ νὰ μυρίσ' ὁ τόπος και λέμε ὅτι σ' αὐτὸ κρύφ'κε ὁ Χριστὸς και τὸν φύλαξι. Τὸν κέδρο τὸν φέρομε ἀπὸ τὸ λόγγο. Ἀπὸ πολλὰ χρόνια... παίρνομε ἕνα κλωναράκι ἀπὸ τὸν κέδρο, τὸ στολιζόμε με βαμπάκι, κεράκια κὶ ἄλλα διάφορα παιγνιδάκια νὰ λιαγκρίζουν (λάμπουν) τὸ βράδυ τῆς παραμονῆς τῶν Χριστουγέννων. Αὐτὸ θέλαμαν νὰ τὸ ἔχωμε σαράντα μέρες. Τὸ ἔχαμαν γιὰ καλὸ τῆς χρονιάς. Μετὰ τίς σαράντα μέρες τὸ βάναμαν στὴ φωτιά».²

¹ Λ. Α. ἀρ. 2382, σ. 36-37. Βλ. ἀνάλογα ἐν Μακεδονίᾳ εἰς τὴν μελέτην τῶν G. Eckert και P. E. Formozis, Regenzauber in Mazedonien, Thessaloniki 1943.

² Λ. Α. ἀρ. 2382, σ. 53.

2) «Τὸ Σάββατο τῆς πρώτης ἀποκριᾶς οἱ τσομπαναραῖοι μοιράζουσι γάλα. Ἐρχονται ὄλο τὸ χωριὸν σύγγεφο καὶ τὸ Σάββατο τῆς δευτέρας ἀποκριᾶς καὶ τοὺς δὶν' ἄν γάλα»¹.

3) Κατὰ τὴν τελευταίαν Κυριακὴν τῶν ἀπόκρεων εἰς τὸ μεσοχώρι ἢ τὴν πλατεῖαν τοῦ χωρίου γίνεται χορὸς μετημφιεσμένων «στὰ τρία» πέριξ πυρᾶς, λεγομένης «δέπο»².

4) Κατὰ τὴν Κυριακὴν τῶν Βαΐων «οἱ νύφες θὰ πᾶν' νὰ φέρουσι βῆματα καὶ θὰ τὲς βαροῦν ὁ κόσμος στ' ἐκκλησίᾳ, μόλις ἀπολάη, καὶ θὰ φχειοῦνται»³.

5) Κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου «καὶ τοῦ Ἀντριῶς» (Ἁγίου Ἀνδρέου) «βράζουμε καλαμπόκι, σ' ἄρ, φασόλια, ρεβίθια, κουνκιά' τὸ ἄρουμε γιὰ καλὸ καὶ τὰ λέμε «μπόλια»⁴.

Εἰκ. 2. Πομπὴ τοῦ γάμου μετὰ τὸ «μπαϊράκι».

Καὶ τὰ γαμήλια ἔθιμα παρουσιάζουσι ἀξιόλογον ἐνδιαφέρον διὰ τὴν παλαιότητά των, ἰδίᾳ τὰ σχετικὰ μετὰ τὴν προετοιμασίαν τοῦ γάμου, τὴν πομπὴν πρὸς τὴν

¹ Λ. Α. χφ. ἀρ., 2382, σ. 265.

² Ἐνθ' ἄν., σ. 325 καὶ 390.

³ Ἐνθ' ἄν., σ. 391. Βλ. καὶ Κ. Δ. Κρουσιᾶλλον, ἐν Ἑβδομάδι, ἔτ. 1891, φ. 17, σ. 5. Βλ. καὶ Ν. Γ. Προλίτην, ἐν Λαογραφ., τόμ. 6 (1917/18), σ. 237.

⁴ Λ. Α. ἀρ. 2382, σ. 406. Πρβλ. περὶ τούτων Γ. Ἀ. Μέγα, Ἑλληνικαὶ ἑορταὶ καὶ ἔθιμα τῆς λαϊκῆς λατρείας, Ἀθήναι 1957, σ. 30, 32, 40, 41, 42, 66, 77.

ἐκκλησίαν (εἰκ. 2), τὴν ὑποδοχὴν τῆς νύμφης εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ γαμβροῦ καὶ τὰ κατὰ διαφόρους στιγμὰς ἠδόμενα γαμήλια ἕσματα.

Ἐκ τοῦ ὕλικου βίου τοῦ λαοῦ τοπικῆς ἰδιομορφίας εἶναι ἡ λαϊκὴ κατοικία καὶ ἡ ἔνδυμασία.

Περιορίζομαι ἐνταῦθα μόνον εἰς τὴν περιγραφὴν τῆς αὐλόπορτας τῆς οἰκίας τῶν Κατσανοχωριῶν (εἰκ. 3): Αὕτη ἀπετέλει ἰδιαίτερον ἐξάρτημα τοῦ περιβάλλοντος τὸ σπίτι μανδροτοίχου τῆς αὐλῆς, ὑψηλοτέρα τούτου, καὶ ἐσκεπάζετο ὑπὸ λιθίνων πλακῶν φαιοῦ χρώματος. Ἐξακολουθεῖ καὶ τώρα νὰ κτίζεται, ὅπως βλέπομεν εἰς τὰς μετὰ τὸ 1950 ἀνοικοδομηθεῖσας οἰκίας, αἱ ὁποῖαι εἶχον πυρποληθῆ κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον. Αὐλόπορτα εἶναι ὀλόκληρον τὸ οἰκοδόμημα διὰ τοῦ ὁποίου εἰσερχόμεθα εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας. Ἡ θύρα εἶναι ξυλίνη, δίφυλλη, καὶ προστατεύεται ἔσωθεν (κάθε φύλλο τῆς) ἀπὸ ἐγκαρσίως τοποθετημένα πρὸς στήριξιν τῶν σανίδων σίδερα.

Εἰκ. 3. «Ὁξώπορτα» τῆς οἰκίας Λογοθέτη ἐν Καλεντζίῳ μὲ χρονολογίαν 1797.

Εἰσερχόμενοι εἰς τὴν αὐλόπορταν συναντῶμεν δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ τὴν ἀχυρῶνα καὶ τὸν στάβλον τῶν ζώων (προβάτων, αἰγῶν, ἀγελάδων, ὄνων, ἵππων). Αὕτη κλείει ἔσωθεν μὲ τὴν «σιδερένια κλειδωνιά» καὶ τὴν ξυλίνην «ἀμπάραν». Τὸ κλειδὶ εἶναι ἀρκετὰ μεγάλο. Ὁ στάβλος καὶ ἡ ἀχυρῶνα ἀποτελοῦν δύο μεγάλα δωμάτια ἑκατέρωθεν, ὡς εἴπομεν, τῆς «ὀξώπορτας», ὡς συνηθέστερον ὀνομάζεται ἡ αὐλόπορτα ὑπὸ τῶν Κατσάνων.

Ὁ λαϊκὸς βίος ἐνταῦθα εἰς τὰ γενικά του χαρακτηριστικὰ διατηρεῖ τὴν παράδοσιν χωρὶς βεβαίως νὰ παραμένῃ ἀμετάβλητος. Ἡ ἀλλαγὴ τῶν οικονομικῶν καὶ κοινωνικῶν συνθηκῶν τοῦ τόπου ἐπιφέρει ἀναποφεύκτως τὴν μεταβολὴν τῶν λαογραφικῶν φαινομένων καὶ τὴν εἰσαγωγὴν νέων στοιχείων εἰς τὸν λαϊκὸν πολιτισμόν. Οὕτω παρὰ τὰ παλαιὰ δημῶδη ἄσματα ἀκούονται καὶ νεώτερα, ἄδόμενα ὑπὸ νέων καὶ νεανίδων, τὰ ὁποῖα εἰσῆχθησαν ἐκ τῶν ἀστικῶν κέντρων καὶ διὰ τοῦ ραδιοφώνου.

Εἰς τὴν λαϊκὴν ἐνδυμασίαν παρετήρησα ὅτι οἱ νεώτεροι ἀποφεύγουν «*τις παλιὲς φορεσιές*». Ἐπίσης αἱ περισσότεραι τῶν οἰκιῶν τῶν Κατσανοχωρίων, πρὸς πωληθεῖσαι καὶ κατερειπωθεῖσαι, ὡς εἶπομεν, κατὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον, ἀφκοδομήθησαν ὑπὸ τοῦ Κράτους, μετέβαλον δὲ κατὰ πολὺ τὴν παλαιὰν ἀρχιτεκτονικὴν αὐτῶν μορφήν. Οὕτω δὲν κίττειται πλέον τὸ *μπρούσι* (προστώον) καὶ ἤλλαξε γενικώτερον καὶ ἡ ἐσωτερικὴ διαρρυθμισις αὐτῶν μετὰ τῆς περιβαλλούσης τὴν οἰκίαν αὐτῆς.

Ἡ ζωὴ τῶν κατοίκων ὁσημέραι προσαρμόζεται πρὸς τὰς νέας μορφὰς τοῦ ἔξωθεν εἰσαγομένου πολιτισμοῦ, ἀλλ' ὁ ρυθμὸς τῶν νέων προσανατολισμῶν, ἐν συγκρίσει πρὸς ἄλλους τόπους, ἰδίᾳ τοῦ νησιωτικοῦ Ἑλληνισμοῦ, εἶναι βραδύτερος. Τὸ πνεῦμα τῶν Κατσάνων διακρίνεται διὰ τὴν συντηρητικότητά του ἀντιδρῶν κάπως εἰς τοὺς νεωτερισμούς. Παρὰ τοῦτο ἡ μεταβολή, ἔστω καὶ βραδέως, συντελεῖται, νέα δὲ στοιχεῖα διαδέχονται τὰς παλαιότερας μορφὰς τοῦ βίου.

R É S U M É

Mission folklorique en Épire, région de «Katsanochoria»**(13 juillet - 12 août 1961)**

par Démètre B. Oeconomidès.

L'auteur expose les résultats de sa mission, concernant l'étude du folklore de la région épirote dite «Katsanochoria», notamment des villages Hellinikon, Korytiani, Kalentzi, Plessia, etc.

Dans une brève introduction, il traite de la situation géographique, de l'état économique et de l'étymologie du nom de cette région. Ensuite il examine le matériel folklorique; à savoir des chansons «acritiques», qui célèbrent les exploits de héros byzantins, des ballades et la chanson et danse caractéristiques, connu sous le nom «Kanghellaris». Il s'occupe également des traditions populaires, pratiqués par les habitants de la région, relatives aux lieux hantés, aux trésors et aux Saints. Enfin il mentionne les mœurs et coutumes concernant la religion populaire, la naissance de l'enfant, le mariage, l'habitation et les costumes.